



**ANEKS 1.**  
**IZVJEŠTAJ O OSTVARENJU GODIŠNJEG PLANA IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE**  
**INTEGRIRANOG RAZVOJA OPĆINE SANSKI MOST ZA 2017.GODINU**

Sanski Most, februar 2017.godine

## IZVRŠNI SAŽETAK

Izveštaj o implementaciji Strategije integriranog razvoja Općine Sanski Most (2014-2023.) ima za cilj da pokrene sve bitne aktere na razmišljanje i doprinese boljem donošenju odluka o realizaciji strateških prioriteta ekonomskog, društvenog razvoja i zaštite životne sredine, u okviru 15 definiranih sektorskih ciljeva.

Planom implementacije za 2017. godinu predviđeno je provođenje 69 projekata ukupne vrijednosti 6.885.392 KM. U 2017. godini započeta je implementacija 39 projekata, od kojih su svi višegodišnji (završetak nije planiran do kraja 2017.). Procenat realizacije projekata u izvještajnoj godini je srednji (50,12 %), što predstavlja manji stepen implementacije u odnosu na 2016. godinu za skoro 10%. Smanjenje ukupnog stepena realizacije ogleda se najviše u činjenici da je Općina u 2017. godini najviše ljudskih kapaciteta usmjerila ka pripremi i realizaciji sredstava namijenjenih sanaciji štete od poplava kroz 2 faze programa FERP kojeg finansira Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, tako da su nešto manji kapaciteti bili usmjereni ka pripremi realizaciji projekata obuhvaćenih planom implementacije, s tim da je u odnosu na prethodne godine najznačajniji napredak je ostvaren u unaprijeđenju saradnje sa organima Mjesnih zajednica koji su postali punopravni partner u procesu unaprijeđenja ruralnog razvoja i kvaliteta usluga koje su u nadležnosti lokalne uprave. Ukupna vrijednost implementiranih projekata je 3.498.500,00 KM, a 14,68% od ovog iznosa, odnosno 513.000,00 KM realizirano je kroz budžet Općine, a ostalo (85,31%) iz eksternih izvora.

Što se tiče sektorskih ciljeva, tokom 2016. godine je realizirana implementacija projekata u 3 od 4 definirana sektorska cilja u okviru oblasti ekonomskog razvoja, a zbog nedostatka ljudskih i finansijskih sredstava došlo je do zastoja u implementaciji većih projekata u oblasti turizma. U sklopu oblasti društvenog razvoja podjednako su realizirani projekti iz sva 4 definirana cilja, s tim da je poseban iskorak učinjen u sklopu realizacije projekata saradnje sa organima Mjesnih zajednica, te institucionalne saradnje sa dijasporom gdje su realizirana 3 projekta direktnog zapošljavanja i unaprijeđenja proizvodnih kapaciteta poljoprivrednih i prehrambenih subjekata. Implementacija infrastrukturnih projekata najviše je dala rezultat kroz strateške ciljeve okolišnog razvoja gdje su posebni rezultati ostvareni kroz oblast komunalne infrastrukture i energetske efikasnosti, a koncept energetske efikasnosti u javnim objektima po prvi put je sistematski tretiran. Posebni rezultati su ostvareni u sklopu sanacije štete od poplava gdje je izvršena skoro potpuna rekonstrukcija saobraćajnica na desnoj obali Sane u užem gradskom jezgru. Obzirom da su svi sektorski ciljevi postavljeni prilično široko i pokrivaju cjelokupan period implementacije do kraja 2017. godine, nije došlo do cjelokupne implementacije jednog ili više sektorskih ciljeva.

U pogledu ključnih prioriteta i fokusa za prethodnu 2017. godinu, općina je nastavila realizaciju projekata iz oblasti poljoprivrede i okoliša, te projekte na unaprijeđenju javne infrastrukture, te zapošljavanja kroz izradu programa stručne dokvalifikacije. Poseban rezultat je ostvaren kroz projekte sanacije štete od poplava, a u 2017. godini Općina Sanski Most je nastavila realizaciju 3 velika projekta koje UNDP implementira sa Vladama Švedske i Švicarske, a to su "Jačanje uloge mjesnih zajednica u Bosni i Hercegovini", "Projekt općinskog ekonomskog i okolišnog upravljanja – MEG", i projekt "Dijaspورا za razvoj". Otežavajući faktor u ukupnoj realizaciji strateškog plana za 2017. godinu predstavlja nedostatak sredstava za projekte poslovne infrastrukture, odnosno nedovoljna sredstva u odnosu na plan, kao i činjenica da neke institucije viših nivoa vlasti nisu ispunile preuzete obaveze o sufinansiranju zajedničkih projekata sa Općinom i trećom stranom, tako da su neki projekti ostali nerealizirani, misleći prije svega na projekt unaprijeđenja energetske efikasnosti Osnovne škole "Mahala".

Što se tiče izgradnje institucionalnih kapaciteta za učinkovito upravljanje razvojem, Jedinica za upravljanje razvojem (JURA) je tokom 2017. godine radila u punom kapacitetu i bila nosilac skoro svih aktivnosti vezanih za pripremu i realizaciju projektnih aktivnosti. Kao i proteklih godina, poseban nedostatak implementaciji predstavljaju i ograničavajući ljudski faktori u sklopu privrednih subjekata što je direktno uticalo na privlačenje

eksternih sredstava namijenjenih isključivo za privredne subjekte (Projekti koje su finansirali CREDO, USAID, GIZ), tako da će jedna od glavnih mjera u narednom periodu biti izgradnja i unaprjeđenje ljudskih i administrativnih kapaciteta lokalne privrede za što kvalitetniju pripremu i implementaciju razvojnih projekata. Određene aktivnosti po ovom osnovu su realizirane tokom 2017. godine, najviše kroz organizaciju info-dana vezano za dostupne fondove, te kroz Privredni savjet gdje su privrednici blagovremeno obaviještavani o dostupnim finansijskim sredstvima. Za određeni broj privrednika pružena je i tehnička asistencija pri izradi projektnih prijedloga, iako je ovaj vid podrške nedovoljan, te bi u što skorije vrijeme trebalo formirati poseban odsjek ili radno mjesto zaduženo za stalnu i sistemsku podršku privrednicima u procesu implementacije njihovih razvojnih projekata. U ovaj proces će u narednom periodu, pored privrednika, biti uključeni i predstavnici lokalnih udruženja jer je evidentan isti problem i u oblasti nevladinog sektora.

Kada je riječ o zaključcima i korektivnim akcijama u pogledu prethodne godine, najveće prepreke ili teškoće u provedbi operativnih planova a time i strateškog dokumenta u cjelini odnose se na mikro finansijsku stabilnost Budžeta lokalne zajednice, te sve izraženiji makro finansijski parametar-neizvjesnost realizacije eksternih planiranih izvora financiranja, što upućuje da će u narednom periodu biti neophodna revizija postojećeg strateškog dokumenta (prije predviđenog vremenskog okvira o praćenju i vrednovanju strateškog dokumenta), bolje rečeno korektivni efekti odnosili bi se na uspostavljanju realnog finansijskog okvira za sve operativne planove bez obzira na koji vremenski period se odnose. U 2018. godini Općina će UNDP-u podnijeti zahtjev za zajedničku reviziju Strategije kako bi se za naredni period pomenuti dokument dopunio i rekonstruirao na način da se što više projekata postavi na realne osnove i samim tim povećaju izgledi za realizaciju.

## 1. UVOD

Strategiju integriranog razvoja općine Sanski Most za period 2014-2023. godine izradio je Razvojni tim Općine u periodu januar-novembar 2013. godine, u okviru Projekta integrisanog lokalnog razvoja (ILDP), koji predstavlja zajedničku inicijativu Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP).

Strategija razvoja općine Sanski Most usvojena je u drugom mjesecu 2014.. godine na 12. redovnoj sjednici Općinskog Vijeća, održanoj dana 20.02.2014. godine. Kao operativni instrument za realizaciju strategije, općina priprema trogodišnji plan implementacije (1+2) svake godine od usvajanja strategije. Detaljni plan implementacije za 2014.- 2016. godinu je pripremljen i jeste objavljen na web stranici općine. Nakon isteka prethodnog, Općinsko vijeće je u januaru 2017. usvojilo novi trogodišnji plan implementacije za period 2017. – 2019. god.

Ovaj izvještaj odnosi se na implementaciju strateških, odnosno sektorskih, prioritetnih projekata u 2015. godini, koji se, po MiPRO metodologiji, planiraju uz konsultacije sa svim bitnim akterima u zajednici u svim fazama implementacije strategije.

Nosilac izrade trogodišnjeg Plana implementacije (1+2) kao i izvještaja je JURA, koja u općini Sanski Most obavlja funkciju jedinice za upravljanje razvojem. Izvještaj je pripremljen u saradnji sa predstavnicima svih unutrašnjih organizacionih jedinica općine Sanski Most.

Podaci o implementaciji se kontinuirano prikupljaju tokom cjelokupnog perioda koji pokriva ovaj izvještaj i to korištenjem alata za praćenje implementacije Strategije (APIS-a) i na osnovu definisanih sektorskih i makroekonomskih pokazatelja (SMI tabela). Podaci se timski analiziraju, na osnovu čega se priprema kvalitativni osvrt na posmatrani period implementacije, kao i pouke i preporuke za naredni period.

## 2. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI

### 2.1. Vizija

Strategijom razvoja općine Sanski Most za period 2014. – 2023. godine, definirana je sljedeća vizija: Sanski Most – prirodna oaza zadovoljnih građana, "most" između ideje i uspjeha.

### 2.2. Strateški ciljevi

Strategijom razvoja općine Sanski Most za period 2014 – 2023. godine, definirana su 4 strateška cilja:

**Strateški cilj 1:** Unaprijeđen sistem podrške lokalnoj privredi

**Strateški cilj 2:** Izgrađeno resursno partnerstvo energetske potencijala, poljoprivrede, okoliša i turizma

**Strateški cilj 3:** Izgrađeni ljudski, tehnički i administrativni kapaciteti javnog i nevladinog sektora u svrhu poboljšanja kvaliteta života u lokalnoj zajednici

**Strateški cilj 4:** Stvoren europski imidž općine i institucionalizirana suradnja s dijasporom kao razvojnom komponentom

### 2.3. Sektorski ciljevi

Strateški prioriteti za razvoj općine su: ekonomski razvoj, društveni razvoj i zaštita životne sredine. U okviru ovih sektora, definisani su sljedeći ciljevi:

#### Ekonomski razvoj

**Sektorski cilj 1:** Unaprijeđen sektor MSP kroz primjenu novih proizvodnih tehnologija i uspostavu sistema standardizacije uz povećanje ukupnog prihoda u sektoru prerađivačke industrije za 30 % do 2018. godine.

**Sektorski cilj 2:** Do 2017. godine kreiran povoljan poslovni ambijent u skladu sa nadležnostima lokalne samouprave kroz unaprijeđenje i prilagođavanje administrativnih postupaka.

**Sektorski cilj 3:** Do 2018. godine kvalitetno poboljšana poslovna infrastruktura u svrhu povećanja konkurentnosti i stepena realizacije novih investicija s naglaskom na prehrambeni, drvoprerađivački i energetske sektor.

**Sektorski cilj 4:** Do 2015. godine kreiran finalni turistički proizvod na bazi kulturno-historijskog naslijeđa i prirodnih potencijala.

#### Društveni razvoj

**Sektorski cilj 1:** Smanjenje emigracije stanovnika starosti do 35 godina za 30 % do 2018. godine.

**Sektorski cilj 2:** Do 2018. godine izgrađeni kapaciteti subjekata javnog i nevladinog sektora s ciljem poboljšanja dostupnosti postojećih i izgradnje novih javnih usluga u okviru zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite.

**Sektorski cilj 3:** Do 2018. godine kreirana ponuda kulturnih i sportskih sadržaja i unaprijeđeni infrastrukturni kapaciteti za aktivno korištenje slobodnog vremena.

**Sektorski cilj 4:** Do 2018. godine izgrađen i promoviran europski imidž općine Sanski Most kroz lokaliziranje EU i insitucionalnu saradnju sa dijasporom.

## **Sektor zaštite i unapređenja okoliša**

**Sektorski cilj 1:** Uspostavljen kanalizacioni sistem u gradskom području do 2018. godine

**Sektorski cilj 2:** Proširenje vodovodne mreže na području općine / do 90 % pokrivenosti Općine / do 2018. godine

**Sektorski cilj 3:** Do 2018. godine osnaženi ljudski i tehnički kapaciteti JKP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Sanski Most

**Sektorski cilj 4:** Do 2016. godine izgrađena javna komunalna infrastruktura za selektivno prikupljanje otpada i otkup sekundarnih sirovina.

**Sektorski cilj 5:** Do 2018. godine osnaženi ljudski i tehnički kapaciteti JKP "Sana" d.o.o. Sanski Most

**Sektorski cilj 6:** Do 2018. godine uspostavljen sistem energetske učinkovitosti objekata javnih ustanova u preduzeća uz smanjenje trenutnih troškova za 20 %.

**Sektorski cilj 7:** Do 2018. godine unaprijeđen sistem upravljanja vodama i zemljištem kao resursima.

## **2. 4. Ključni planirani prioriteti i fokusi za posmatrani godišnji period (2017. godina)**

### **Ključni prioriteti ekonomskog sektora**

U skladu sa definisanim sektorskim ciljevima, ključni prioriteti ekonomskog sektora za 2017. godinu su: unaprijeđenje poslovne infrastrukture u Industrijskoj zoni "Šejkovača", kao i kreiranje finansijskih povoljnosti i administrativne ažurnosti uprave naspram potencijalnih investitora, te zajedničko kreiranje i sprovođenje programa stručne dokvalifikacije u svrhu povećanja stope zaposlenosti među omladinskom populacijom. Fokusiranjem na stvaranje poslovnog ambijenta za ulaganje i poboljšanja postojeće infrastrukture – kapaciteta, općina Sanski Most bi unaprijedila povoljnije poslovno okruženje za ulaganja i privređivanje, što doprinosi realizaciji sektorskih ciljeva 1, 2 i 3. Nastavkom uspješne realizacije projekata stručne dokvalifikacije stvara se realna osnova za sistemski pristup rješavanju problema radne snage na način da se u narednom periodu očekuje unaprijeđenje kapaciteta Mješovite srednje škole za podršku privrednicima u samostalnoj izradi i sprovođenju nastavnih planova ove vrste.

### **Ključni prioriteti društvenog sektora**

U društvenom sektoru za 2017. godinu ključni prioriteti su aktivnosti koje se odnose na zapošljavanje a samim tim i zaustavljanje nekontrolisane migracije lokalnog stanovništva dobi do 35 godina, a što doprinosi realizaciji sektorskog cilja 1. Pored navedenog, poseban prioritet predstavlja i jačanje kapaciteta organa Mjesnih zajednica kako bi iste postale nosilac ruralnog razvoja na području općine Sanski Most, a paralelno s ovim procesom, planirano je i unaprijeđenje kapaciteta NVO sektora s ciljem povećanja obima samostalne pripreme i realizacije razvojnih projekata. U skladu sa navedenim, pored programa stručne dokvalifikacije koji su vezani za oba sektora, značajni rezultati su postignuti u saradnji sa organima MZ i NVO sektorom najviše kroz unaprijeđenje njihovih kapaciteta za samostalnu pripremu i realizaciju projekata, odnosno u njihovoj pripremi za projektno poslovanje. Pored privlačenja dodatnih finansijskih sredstava, ovaj pristup doprinosi i dodatnom unaprijeđenju socijalne uključenosti i participiranja u aktivnostima direktno vezanim za svakodnevni život u lokalnoj zajednici.

### **Ključni prioriteti sektora okoliša**

U sektoru okoliša za 2017. godinu ključni prioriteti su poboljšanje komunalne infrastrukture, te osposobljenosti tehničkih i ljudskih kapaciteta u pogledu vodosnabdijevanja i zbrinjavanja otpada, što doprinosi realizaciji sektorskih ciljeva 1, 2, 3, 4 i 5. Paralelno s ovim, prioritet predstavlja i sanacija štete od poplava kroz projekte i mjere rekonstrukcije i sanacije javne infrastrukture. U saradnji sa institucijama viših nivoa vlasti i sa UNDP u 2017. postignuti su značajni rezultati kroz sanaciju i rekonstrukciju javne komunalne i saobraćajne infrastrukture u užem gradskom jezgri, te u pogledu priprepnih aktivnosti na realizaciji MEG projekta koji će se u saradnji sa UNDP implementirati tokom 2018. godine, a obuhvatat će proširenje vodovodne i kanalizacione mreže u prigradskim naseljima.

## 2.5. Zbirni pregled prioriteta projekata i okvira za njihovo finansiranje obuhvaćenih Planom implementacije 2017-2019. godinu

Za planski period 2017-2019. godine ukupno je planirano 101 projekat, od čega 18 projekata koji su ili započeti, ili prenešeni iz prethodnog perioda. Posmatrajući po razvojnim sektorima za period 2017-2019. godine, u sklopu ekonomskog sektora je ukupno planirano 36 projekata, u društvenom sektoru 31 projekat, te u sektoru okoliša 34 projekta. Za realizaciju ovih projekata planirano je ukupno 23.771.392,00 KM, od toga iz vlastitih izvora 5.376.000,00 KM, iz eksternih 17.375.392,00 KM. Pri tome planirana ukupna kapitalna ulaganja u razvojne projekte čine 22,6% ukupnog planiranog općinskog budžeta. U nastavku je grafički prikaz strukture planiranih projekata u odnosu na broj projekata, izvore finansiranja i finansijske parametre po sektorima.





Što se tiče izvora eksternog finansiranja, najznačajniji predviđeni izvori za period 2017.-2019. godine su od strane domaćih institucija viših nivoa vlasti – ministarstva, zavodi i agencije, te međunarodni finansijski subjekti – razvojni programi (UNDP, USAID, SIDA), ambasade i međunarodni fondovi (IPA, FP7). Određeni iznos se planira obezbijediti i iz učešća lokalnih javnih preduzeća i ustanova te privrednih subjekata, a zadnja opcija preostaje i kreditno zaduženje za kapitalne investicije za koje se ne pronadju sredstva iz prethodno navedenih izvora.

Kako bi iskoristila prilike za privlačenje sredstava iz eksternih izvora, općina je tokom prethodnog perioda potpisala niz sporazuma sa UNDP u sklopu implementacije Projekta općinskog ekonomskog i okolišnog upravljanja (MEG), Projekta jačanje uloge mjesnih zajednica u BiH, u 2017. očekuje se i nastavak projekta Migracije i razvoj, a sa Općinama Ključ i Velika Kladaša potpisan je Sporazum o međuopćinskoj saradnji o implementaciji projekta MOS koji je također finansijski podržan od strane UNDP-a. S druge strane, potpisani su i sporazumi o saradnji sa USAID za implementaciju projekata PRO – Budućnost, a sa CRS (Catholic Relief Service) je u sprovedbi Program stambenog zbrinjavanja koji će u 2017. godini imati i ekonomsku komponentu usmjerenu ka poljoprivredi i zanatstvu. Što se tiče domaćih institucija, potpisan je niz ugovora o implementaciji razvojnih projekata vezano za oblast javne, komunalne i poslovne infrastrukture (kantonalna i federalna ministarstva) za čiju implementaciju su sredstva obezbijeđena na osnovu prethodno raspisanih javnih poziva. Posebno se očekuje uspješna saradnja sa institucijama viših nivoa vlasti u projektima rekonstrukcije javne infrastrukture stradale tokom poplava 2014. godine.

U narednom periodu Općina namjerava pripremiti niz projekata koje će aplicirati svim trenutno dostupnim finansijskim subjektima, a poseban naglasak će biti na unaprijeđenju poslovnog ambijenta kroz promociju investicijskih ulaganja, implementaciju projekata jačanja kvaliteta radne snage, unaprijeđenja poslovne infrastrukture u sklopu Poslovne zone "Šejkovača", te rješavanje stečajnog postupka DI "Sana" kako bi se ispunili preduvjeti za formiranje nove poslovne zone "Zdena".

U periodu 2017. – 2019. planirano je da se najveći dio sredstava utroši u okviru ekonomskog i okolišnog sektora, gde su sadržani i najveći projekti u ukupnom iznosu od 20.611.392 KM od čega iz budžeta 4.424.000 KM (21,4 %), a iz eksternih izvora 16.187.392 KM (78,6 %).

## finansijska struktura projekata po sektorima

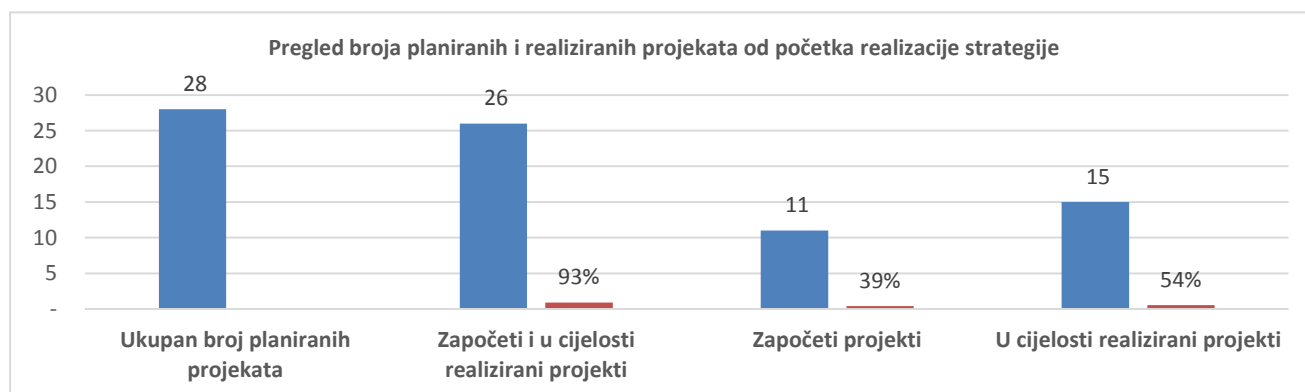


### 3. PREGLED IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE INTEGRISANOG RAZVOJA

#### 3.1. Sažet osvrt na prethodni period implementacije

Od početka realizacije razvojne Strategije u potpunosti je završeno 64 projekata, što je 72,7 % od ukupno planiranih 88 projekata. Također je započeto 39 višegodišnjih projekata koji su još uvijek u procesu realizacije. Pri tome, važno je napomenuti da se zbog ograničenih ljudskih kapaciteta organa uprave ali i ostalih subjekata javnog, privatnog i nevladinog sektora, kao i zbog nedostatka finansijskih sredstava (uglavnom zbog ukidanja određenih donatorskih linija), odustalo od određenih projekata (uglavnom onih planiranih odmah 2014.), a da je kod nekih projekata izvršena izmjena, odnosno prilagođavanje. Tu se prije svega misli na projekte javne infrastrukture, ali i projekte unaprijeđenja kvaliteta radne snage. Ujedno, u proces implementacije je uključeno 12 novih projekata (koji nisu bili planirani Strategijom, ali čije uključenje doprinosi realizaciji zacrtanih strateških/sektorskih ciljeva), a to su projekti energetske efikasnosti, sanacije štete od poplava, te projekti javne komunalne infrastrukture.

U nastavku je grafički prikaz implementacije broja projekata.





Ukupna vrijednost planiranih projekata je 5.918.500,00 KM, dok je vrijednost u potpunosti završenih projekata kao i projekata koji su još uvijek u procesu realizacije 3.824.877,00,00 KM, što je 65 % realizacije planiranog. Od toga, vrijednost u potpunosti završenih projekata je 248.851,00 KM, što je 4 % u odnosu na ukupan broj planiranih projekata.

U strukturi vrijednosti ukupnog broja planiranih projekata 835.500,00 KM (14%) je predviđeno iz općinskog budžeta dok je 5.083.000,00 KM (86%) predviđeno iz eksternih izvora.

Kada je riječ o strukturi realiziranih projekata, od ukupnog broja u potpunosti završenih projekata ili projekata koji su još uvijek u procesu realizacije, vrijednost od 507.000,00 KM (14,68 %) je realizirana iz općinskog budžeta dok je 2.944.500,00 KM (85,31 %) realizirano iz eksternih izvora.

Posmatrajući realizaciju ukupnog broja započelih i u potpunosti završenih projekata, od početka realizacije Strategije, može se zaključiti da je postignuta srednja realizacija. Mada na procent realizacije ukupnog broja projekata utiču brojni faktori ipak se može zaključiti da je ukupna realizacija plana implementacije zadovoljavajuća posebno ako se uzme u obzir pozitivan trend u protekle 3 godine, jer se pristupilo jednom novom načinu izrade strateškog razvojnog dokumenta, a s tim se pristupilo i novom načinu pripreme i same realizacije projekata.

### 3.2. Pregled implementacije Strategije u izvještajnoj 2017. godini

Planom implementacije za 2017. godinu je planirano 69 projekata a započeti je njih 39 i radi se o višegodišnjim projektima (mjerama) čija se implementacija nastavlja i u 2018.

Kada je riječ o finansijskoj realizaciji, ukupna realizacija projekata je 50,12 % u odnosu na Plan. Pri tome, u ukupnom broju realiziranih projekata, 14,68 % se odnosi na finansiranje iz općinskog budžeta dok je 85,31% iz eksternih izvora finansiranja. Upoređujući planiranu strukturu po izvorima finansiranja gdje je u Planu implementacije za 2017 godinu bilo predviđeno finansiranje projekata sa 24,38% iz općinskog budžeta, a 75,61% iz eksternih izvora finansiranja, može se zaključiti da je ostvaren uspjeh u smislu rasterećenja općinskog budžeta, odnosno uspjeh u privlačenju i realizaciji sredstava iz eksternih izvora finansiranja.

U tabelama u nastavku je dat detaljan prikaz ukupno realizovanih projekata u odnosu na planirano, ukupno i po sektorima:

**Tabela 1.** Pregled planiranih naspram ostvarenih projekata u 2017.godini (svi sektori)

PREGLED (potpuno ili djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
<b>PLANIRANO</b>				
A. Ukupan broj planiranih projekata	69	6.885.392,00 KM	1.679.000,00 KM	5.206.392,00 KM
% struktura finansiranja od A		75,61	24,38	100
<b>U REALIZACIJI</b>				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	39	3.498.500,00	513.000,00	2.991.500,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	56,5 %	50,12 %	30,19 %	56,55 %
% struktura (od B)				
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	39	3.498.500,00	513.000,00	2.991.500,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	56,5 %	50,12 %	30,19 %	56,55 %

**Tabela 2.** Finansijska projekcija planiranih i ostvarenih projekata raspoređenih po sektorima na osnovu Plana implementacije.

2017. god.	Oblast	Zbir finansijskih vrednosti projekata		Struktura finansiranja realizovanih projekata	
		Planirano	Realizovano	Budžet (%)	Ostalo (%)
	Društveni razvoj	<b>1.043.000,00</b>	<b>697.000,00</b>	<b>78,10%</b>	<b>56,69%</b>
	Ekonomski razvoj	<b>1.476.000,00</b>	579.000,00	51,79%	32,20%
	Ekološki razvoj	<b>4.366.392,00</b>	2.222.500,00	2,16%	63,13%
	Ukupno	<b>6.885.392,00</b>	3.498.500,00	30,19%	56,55%
	% po planu implementacije	100	50,12	14,68	85,31

### Sektor ekonomskog razvoja

U sektoru ekonomskog razvoja za 2016. godinu planirana su 21 projekta. Iz prethodnih godina su prenešena 21 projekta čija je realizacija nastavljena u prethodnoj godini a započeta nije nijedan novi projekat, jer su svi projekti u ekonomskom sektoru planirani kao višegodišnji. Za realizaciju ovih projekata je planirano 1.476.000,00 KM a izdvojeno je 579.000,00 KM što je 39,22 %. U ovom sektoru sredstva koja su namenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom eksternih izvora (Detaljne informacije su prikazane u tabelama u nastavku teksta).

**Tabela 3.** Pregled planiranih i ostvarenih projekata u ekonomskom sektoru u 2017. godini

PREGLJED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	<b>21</b>	<b>1.476.000,00</b>	<b>529.000,00</b>	<b>947.000,00</b>
% struktura finansiranja od A	<b>30,43%</b>	39,22%	35,84%	64,15%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	<b>10</b>	579.000,00	274.000,00	305.000,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	<b>47,6 %</b>	39,22 %	35,84 %	64,15 %
% struktura (od B)				
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	<b>10</b>	579.000,00	274.000,00	305.000,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	<b>47,6 %</b>	39,22 %	47,32 %	52,67 %

### Društveni sektor

U društvenom sektoru za 2017. godinu planirano je 31 projekat. Iz prethodnih godina su prenešeno je 8 projekata čija je realizacija nastavljena u prethodnoj godini a započet je 18 projekata. Od toga je tokom prethodne godine u potpunosti realizirano 4 projekata. Za realizaciju ovih projekata je planirano 1.043.000 KM a izdvojeno je 697.000,00 KM što je 62,32%. U ovom sektoru sredstva koja su namenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom iz eksternih izvora i to u iznosu od 67,07%, a preostalih 32,9% je realizirano iz općinskog budžeta.

**Tabela 4.** Pregled planiranih i ostvarenih projekata u društvenom sektoru 2017. godini.

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
<b>PLANIRANO</b>				
A. Ukupan broj planiranih projekata	31	1.043.000,00	274.000,00	769.000,00
% struktura finansiranja od A	44,92%	15,14 %	16,31 %	14,77%
<b>U REALIZACIJI</b>				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	15	697.000,00	220.000,00	477.000,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	48,38%	63,32%	78,10%	56,69%
% struktura (od B)	22,8%	30,44%	32,92%	67,07%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	15	697.000,00	220.000,00	477.000,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	48,38%	62,32 %	78,10%	56,69%

#### Sektor zaštite okoliša/životne sredine

U sektoru okoliša/ zaštite životne sredine za 2017. godinu planirano je 11 projekata. Iz prethodnih godina su prenešena 15 projekata čija je realizacija nastavljena u izvještajnoj godini a započeta su i 3 nova projekta. Od toga je tokom prethodne godine u potpunosti realizirano 4 projekta. Za realizaciju ovih projekata je planirano 4.366.392,00 KM a realizirano je 2.222.500,00 KM što je 50,9 %. U ovom sektoru sredstva koja su namijenjena za realizaciju projekata su bila realizirana uglavnom iz općinskog budžeta i eksternih izvora (Detaljne informacije su prikazane u tabalema u nastavku teksta).

**Tabela 5.** Pregled planiranih i ostvarenih projekata u sektoru okoliša/ zaštite životne sredine u 2017.godine

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
<b>PLANIRANO</b>				
A. Ukupan broj planiranih projekata	17	4.366.392,00	876.000,00	3.490.392,00
% struktura finansiranja od A	24,63%	63,4%	52,17%	67,04 %
<b>U REALIZACIJI</b>				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih proj.	11	2.222.500,00	19.000,00	2.203.500,00
% u potpunosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	15,90%	50,90 %	2,16%	63,13%
% struktura (od B)	64,70%	50,90 %	2,16 %	63,13 %
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	11	2.222.500,00	19.000,00	2.203.500,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	64,70%	50,90 %	2,16%	63,13 %

### 3.3 Ključni rezultati i ostvareni progres

Na osnovu svih prikupljenih i obrađenih podataka o implementaciji projekata u izvještajnom periodu može se zaključiti da su godišnji rezultati vidljivi prije svega kroz stepen realizacije eksternih sredstava i ukupan obim implementiranih projekata uz sufinansiranje i saradnju sa međunarodnim partnerima i domaćim institucijama, te subjektima viših nivoa vlasti. Poseban rezultat predstavlja unaprijeđeno institucionalno partnerstvo sa lokalnim subjektima javnog, nevladinog i privatnog sektora koji su dodatno doprinijeli prije svega uspješnom planiranju, ali i ukupnoj realizaciji postavljenih mjera i ciljeva na godišnjem nivou. Ukupan stepen realizacije od 50,12% u odnosu na plan je srednje uspješan iz razloga što je trogodišnji plan implementacije postavljen dosta široko, gdje je obuhvaćen širi spektar projekata iz razloga što Općina ne raspolaže sa podacima koji će pozivi za finansiranje biti raspisani a koji ne, a dodatnu otežavajuću okolnost za realizaciju plana predstavlja i to što se veliki broj poziva svake godine dodatno mijenja, a neki nisu bili ni raspisani (IPA sredstva i sl.). Poseban iskorak predstavlja unaprijeđena saradnja sa lokalnom privredom i predstavnicima Mjesnih zajednica, koja je rezultirala uspješnom realizacijom projekata stručne dokvalifikacije i zapošljavanja, te unaprijeđenja kvaliteta javnih usluga u ruralnim područjima.

Kako sektor ekonomskog razvoja i podrške privatnim subjektima obuhvata jedan širi spektar sistemskih mjera i mehanizama koji moraju biti usklađeni sa politikama viših nivoa, uz njihovo aktivno uključivanje i podršku, smatramo da je kroz razvoj infrastrukturnih kapaciteta i kroz prve projekte jačanja kvaliteta radne snage učinjeni prvi koraci ka stvaranju preduvjeta za implementaciju velikih projekata podrške privredi koji bi obuhvatali jačanje tehničkih kapaciteta i uvođenje novih tehnologija, izmjenu postojećeg sistema strukovnog obrazovanja, te podršku pristupu tržištu i razvoj marketinga kod lokalnih preduzeća. Implementacijom navedenih mjera stvoriće se i preduslovi za realizaciju novih investicija čime bi se u potpunosti zaokružio proces uspostave povoljnog poslovnog ambijenta. Dostupna sredstva UNDP-a kroz projekte MEG i Dijaspore za razvoj u narednom periodu će se maksimalno iskoristiti za unaprijeđenje poslovnog ambijenta kroz izgradnju nove poslovne infrastrukture te kroz sistemski pristup unaprijeđenju kvaliteta radne snage u saradnji sa strukovnim obrazovnim ustanovama na lokalnom nivou.

U domenu društvenog sektora najveći iskorak je ostvaren kroz unaprijeđenje kvaliteta usluga lokalne uprave, prije svega kroz jačanje kapaciteta Mjesnih zajednica za samostalnu pripremu i realizaciju razvojnih projekata iz domena njihovog rada, te sa obrazovnim sektorom u dijelu unaprijeđenja kapaciteta za sprovedbu mjera stručne dokvalifikacije i obrazovanja odraslih i kroz jačanje infrastrukture i tehničkih kapaciteta za mesmetan rad. Kao i proteklih godina, nešto slabiji rezultat, je ostvaren i kroz insitucionalnu saradnju sa subjektima iz domena sporta i kulture gdje je lokalna uprava najviše aktivnosti relaizirala u smjeru poboljšanja infrastrukturnih kapaciteta i uvjeta za rad. Kulturna i sportska infrastruktura je dodatno unaprijeđena, najviše kroz realizaciju projekta rekonstrukcije DTV Partizan, ali i dalje ostaje problem kapaciteta nadležnih za kvalitetno održavanje infrastrukture. Tokom 2017. kroz projekt "Jačanje uloge Mjesnih zajednica u Bosni i Hercegovini" kojeg finansiraju Vlada Švicarske i UNDP, Općina je u saradnji sa 6 Mjesnih zajednica implementirala 12 projekata usmjerenih ka unaprijeđenju kvaliteta života i javne infrastrukture u ruralnim područjima, na način da su predstavnici MZ i lokalnih udruženja obučeni za samostalnu pripremu i realizaciju razvojnih projekata na osnovu njihovih vlastitih potreba. Značajni rezultati su ostvareni i sa predstavnicima lokalnih nevladinih organizacija kroz uvođenje LOD metodologije odnosno projektnog finansiranja, a ostvareni napredak se ogleda u činjenici da su znatno unaprijeđeni kapaciteti udruženja za samostalnu pripremu i realizaciju projekata čime su uz pomenute organe MZ postali glavni partneri lokalne uprave u implementaciji lokalnih razvojnih politika.

U oblasti okoliša najznačajniji rezultati su ostvareni kroz unaprijeđenje komunalne infrastrukture, energetske efikasnosti na javnim objektima, te kroz održavanje i unaprijeđenje lokalne saobraćajne infrastrukture. Kroz program oporavka od poplava (FERP) kojeg je finansiralo FMPVŠ realizirana je većina projekata iz ovog sektora, a radi se o projektima sanacije i rekonstrukcije saobraćajnica u užem gradskom jezgru. U ovoj oblasti je dodatno unaprijeđena i insitucionalna saradnja sa ostalim subjektima javnog sektora, prije svega sa

komunalnim preduzećima i ustanovama, gdje je i realizirano najviše eksternih sredstava i gdje su njihovi godišnji planovi rada harmonizirani i usklađeni sa lokalnim razvojnim dokumentom kao polaznom osnovom. U narednom periodu okosnicu razvoja okolišnog sektora predstavljat će Projekt MEG kojeg finansira Vlada Švicarske u saradnji sa UNDP, a u sklopu kojeg će se realizirati projekti vodosnabdjevanja i zaštite okoliša. Po pitanju projekata energetske efikasnosti, realizirane su određene mjere na objektima u javnom vlasništvu, a otežavajući faktor predstavlja nedostatak saradnje sa institucijama viših nivoa vlasti koje ne ispunjavaju svoje ugovorne obaveze, tako da energetske zahvati na obrazovnim institucijama nisu realizirani tokom 2017. godine.

### **3.4. Vertikalna i horizontalna usklađenost i nivo integrisanosti**

U skladu sa planiranim razvojnim prioritetima koji su vertikalno usklađeni sa strateškim i planskim dokumentima viših nivoa vlasti, općina je u izvještajnom periodu realizirala i nekoliko projekata koji su definirani kao prioritetni i kod institucija viših nivoa, najviše iz oblasti u kojima općina nije direktno nadležna, te u oblasti javne infrastrukture i zaštite okoliša. Za razliku od prethodne 2 godine, rezultati su zadovoljavajući jer je došlo do realizacije znatnih finansijskih sredstava (cca. 1.322.000 KM) bez opterećenja po budžet Općine. Od ostalih projekata podržanih od strane viših nivoa vlasti ističu se "Unaprijeđenje infrastrukture u Poslovnoj zoni Šejkovača" koji je od strane Vijeća ministara BiH i Vlade USK podržan sa ukupno 250.000 KM, te "Izgradnja vodovodnog sistema Zdena - Kamengrad I faza" koji je podržalo Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica sa 100.000 KM. Po pitanju izrade projektno – tehničke dokumentacije, Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH je sa 52.000 KM podržao izradu glavnog projekta "Izgradnja kanalizacionog sistema Prvomajska ulica". U skladu sa razvojnim planovima Federacije BiH, za 2018. je planiran početak realizacije kapitalnog projekta izgradnje sistema za navodnjavanje poljoprivrednih površina u dolini rijeke Sane na području MZ Čaplje i Trnova, ukupne površine oko 25 ha.

Općinsko vijeće Sanski Most je u januaru 2017. godine usvojilo i ažurirani Plan kapitalnih investicija za period 2017. – 2022. Kao integrirani dokument, Program kapitalnih investicija infrastrukturnog razvoja općine podrazumijeva plan investiranja iz općinskog budžeta u infrastrukturu, javne objekte i opremu, te kao takav predstavlja integralni plan svih lokalnih javnih ustanova i preduzeća, koji obuhvata zajedničke planove infrastrukturnog ulaganja javnog sektora na području općine. Sam Plan kapitalnih investicija je prije svega u potpunosti usklađen sa Strategijom lokalnog razvoja, uz dopunu projekata koji nisu obuhvaćeni strateškim dokumentom, odnosno nisu od strateškog značaja po MIPRO metodologiji.

Horizontalnu i vertikalnu usklađenost lokalne strategije sa dokumentima viših nivoa vlasti danas je jako teško održati najviše iz razloga što su mnogi strateški dokumenti na nivou države i entiteta trenutno u fazi ažuriranja i u ovom procesu općine uopće ne budu konsultirane i nemaju mogućnost učestvovanja u izradi navedenih dokumenata, a s druge strane Skupština USK je 2014. paralelno sa općinama pristupila izradi Strategije razvoja USK koja je završena, ali nikad nije usvojen Plan implementacije i samim tim ne postoje izvještaji kao povratne informacije o stepenu realizacije.

### **3.5 Institucionalni kapaciteti općinske uprave i saradnja sa bitnim akterima**

Poslove centralne koordinacije jedinice za upravljanje razvojnim aktivnostima u općini Sanski Most provodi JURA – Jedinica za upravljanje razvojem koja je utvrđena Odlukom o izmjeni i dopuni odluke o organizaciji i djelokrugu rada općinskog organa uprave općine Sanski Most koju je Općinsko vijeće Sanski Most usvojilo na 23. sjednici održanoj 19.03.2015. godine. JURA kao posebna organizaciona jedinica, između ostalog, zadužena je za poslove koordinacije upravljanja razvojem, strateškog planiranja, implementacije strategije razvoja, te praćenju i vrednovanju realizacije strateških mjera i projekata. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Jedinice općinskog organa uprave JURA uključuje 7 uposlenika i kadrovski je popunjena u skladu sa Pravilnikom. Vezano za potrebe za daljim poboljšanjem kapaciteta ove jedinice neophodno je u narednom periodu izvršiti dodatne obuke iz oblasti upravljanja projektnim ciklusom i dio redovnih poslova ovih

uposlenika dijelom preraspodijeliti na druge uposlene kako bi primarni zadatak JURA-e bio koordinacija i upravljanje aktivnostima iz domena lokalnog razvoja.

Tokom prve godine implementacije lokalnog razvojnog dokumenta (2014.) usvojen je i APIS – alat za praćenje implementacije strategije kao multidisciplinarna baza podataka koja sadrži objedinjene podatke o planiranim projektima, njihovom stepenu implementacije, finansijskoj konstrukciji i kapacitetima zaduženim za realizaciju. Tokom 2017. APIS je bio u potpunosti funkcionalan, i ažurira se na tromjesečnoj osnovi, i najviše je služio za izradu izvještaja o stepenu implementacije, a ujedno će i poslužiti za izradu Plana implementacije 2018. – 2020. Za razliku od prethodnog perioda, u 2017. je dogovoreno da sva Javna preduzeća i ustanove na tromjesečnoj osnovi dostavljaju informaciju o realizaciji projekata u njihovoj nadležnosti, a koji su definirani Planom implementacije.

U pogledu implementacionih kapaciteta ostalih aktera (NVO, poslovnog sektora i drugih aktera koji učestvuju ili indirektno doprinose implementaciji Strategije) stanje se može opisati kao zadovoljavajuće jer od procesa izrade i usvajanja strategije razvoja proširuje se mreža lokalnih subjekata i partnera koji aktivno učestvuju u izradi i provođenju razvojnih projekata. Od ostalih aktera kao ključni partneri se izdvajaju, pored javnih preduzeća i ustanova, i nekoliko nevladinih organizacija koje se bave lokalnim razvojem, a u društvenom sektoru najznačajniji partneri su lokalna udruženja i organi MZ. Navedeni akteri su dijelom samostalno, a dijelom u saradnji sa Općinom aplicirali na vanjske fondove i ostvarili eksterna sredstva ili na drugi način doprinijeli implementaciji strategije (uglavnom tehničkim obukama i edukacijama za korisnike). Posebno je važno istaći činjenicu da su navedeni partneri izgradili kapacitete do te mjere da samostalno učestvuju kao stručni konsultanti u drugim općinama USK u sklopu implementacije njihovih strategija, a imali su i ključnu ulogu u implementaciji projekata međupćinske saradnje gdje je učestvovala i općina Sanski Most.

U pogledu daljeg jačanja saradnje i kapaciteta vanjskih aktera neophodno je prije svega sprovesti niz mjera usmjerenih na jačanju ljudskih i administrativnih kapaciteta u smislu samostalne izrade i sprovedbe projektnih ideja i međusobno uvezivanje u svrhu kvalitetnije komunikacije i protoka informacija. Ove mjere je potrebno sprovesti dvosmjerno – posebno educirati predstavnike nevladinog sektora, a posebnu pažnju posvetiti obuci i "administrativnom opismenjavanju" lokalnih privrednih subjekata. Ove mjere je neophodno sprovesti najviše iz razloga što postoji niz otvorenih fondova, naročito međunarodnih, koji nude sredstva za sufinansiranje razvojnih mjera, a na koje Općina kao organ uprave ne može aplicirati. S druge strane usvajanjem niza mjera i odluka od strane institucija državnog nivoa vlasti očekuje se otvaranje novih predpristupnih fondova EU (IPA II i IPARD) koji su prevashodno usmjereni ruralnom razvoju a na koje velikim dijelom mogu aplicirati poduzetnici i udruženja samostalno.

U svrhu dodatnog unaprijeđenja kapaciteta lokalne uprave Općinsko vijeće je u januaru 2018. usvojilo Odluku o organizaciji općinskog organa uprave gdje je definirano osnivanje Odsjeka za investicije i podršku biznisu u sklopu Općinske Službe za razvoj, poduzetništvo i resurse. Ovaj odsjek će biti novi servis prije svega usmjeren za podršku postojećim i potencijalnim investitorima u procesu pripreme i realizacije njihovih vlastitih projekata usmjerenih ka povećanju obima poslovanja i zaposlenosti, što će direktno doprinijeti realizaciji niza mjera i projekata definiranih strateškim razvojnim dokumentom.

#### **4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE**

Realizacija strategije u 2017. godini je srednja, što pokazuje 50,12 % ostvarenja u odnosu na ukupan broj planiranih projekata u izvještajnom periodu, što predstavlja manji stepen realizacije u odnosu na prethodnu godinu. U pogledu finansijske realizacije stanje se može ocijeniti zadovoljavajućim odnosno ukazuje da je planiranje bilo realno, a što se može sagledati iz ukupnog iznosa planiranih sredstava od 3.498.000 KM. U pogledu realizacije eksternih sredstava procent od 85 % eksternih sredstava ukazuje na uspješno stanje, naročito iz razloga što je realizacija sredstava iz eksternih izvora u 2016. god. bila na istom omjeru, te da da bi se u narednom ciklusu planiranja trebalo fokusirati na realizaciju projekata za čije sufinansiranje je već



uspostavljena saradnja sa postojećim partnerima kroz implementaciju prethodnih mjera i projekata. Ovdje se prije svega misli na izuzetno uspješnu saradnju sa međunarodnim subjektima – UNDP, USAID, GIZ, te domaćim institucijama na višim nivoima vlasti – kantonalna i federalna ministarstva, direkcije, zavodi i agencije, s tim da je saradnja sa domaćim subjektima mnogostruko manjeg obima u finansijskom smislu. Poseban problem u saradnji sa domaćim institucijama predstavlja način dodjele sredstava jer svake godine dolazi do promjene u metodologiji i vremenskom rasporedu raspisivanja javnih poziva.

Obzirom da su svi sektorski ciljevi postavljeni prilično široko i pokrivaju cjelokupan period implementacije do kraja 2018. godine, nije došlo do cjelokupne implementacije jednog ili više sektorskih ciljeva, ali je bitno da je u okviru svakog sektorskog cilja realiziran bar minimum aktivnosti, odnosno da je u sklopu svakog cilja sprovedena aktivnost izrade i apliciranja projektnih prijedloga prema potencijalnim donatorima.

Fokus lokalne uprave u narednom periodu će biti intenziviranje aktivnosti na uspostavi i promociji povoljnog poslovnog ambijenta i proširenju postojećih i realizaciji novih investicija u realnom sektoru na lokalnom nivou, kako bi se pokušao ostvariti minimum uvjeta za nova zapošljavanja omladinske populacije. U svrhu realizacije navedenog, u 2018. godini prioritet će biti unaprjeđenje poslovne infrastrukture, te realizacija poticajnih mjera za zapošljavanje i podršku start-up biznisima za 60.000 KM većem iznosu u odnosu na 2016. Vezano za društveni i okolišni sektor, za uspješniju realizaciju projekata iz ovih sektora neophodno je nastaviti dobru saradnju sa organima MZ i lokalnim udruženjima, te sa JKP "Vodovod i kanalizacija", te JU "Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu" koji su ujedno i nosioci projekata iz okolišnog sektora. Posebno je ohrabrujuća činjenica da su trenutno u organe MZ izabrani uglavnom predstavnici omladinske populacije koji su u dosadašnjoj saradnji iskazali entuzijazam i volju za učešćem u projektima usmjerenim ka unaprjeđenju kvaliteta života u njihovoj lokalnoj zajednici.

Tokom 2017. godine redovno su održavani sastanci JURA-e (najmanje jednom mjesečno) na kojima se radilo na pripremi i realizaciji većine projekata, a JURA je održavala i redovnu komunikaciju i koordinaciju sa ostalim predstavnicima privatnog i javnog sektora tokom realizacije projekata iz njihove nadležnosti. Vezano za potrebe za daljim poboljšanjem kapaciteta ove jedinice neophodno je u narednom periodu izvršiti dodatne obuke iz oblasti upravljanja projektnim ciklusom i dio redovnih poslova ovih uposlenika dijelom preraspodijeliti na druge uposlene kako bi primarni zadatak JURA-e bio koordinacija i upravljanje aktivnostima iz domena lokalnog razvoja.

Što se tiče ostalih radnih mjesta u čijem domenu su poslovi upravljanja lokalnim razvojem, stanje je zadovoljavajuće jer je izmjenom Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Jedinственном općinskom organu uprave, svim načelnicima službi u opisu posla pridodata i obavezna saradnja i koordinacija u poslovima lokalnog razvoja, koja je bila na zadovoljavajućem nivou tokom 2017. godine. Nakon usvajanja Odluke o organizaciji općinskog organa uprave u januaru 2018., pristupit će se izradi novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta gdje će biti veći naglasak na poslovima upravljanja razvojem.

U domenu zapažanja o ostvarenom kvalitetu sistemskog upravljanja razvojem bitno je naglasiti:

- Plan implementacije za period 2017-2019. godinu je pripremljen u skladu sa JURA kalendarom, te je korišten kao jedan od osnovnih ulaznih dokumenata tokom izrade općinskog budžeta i ostalih programskih dokumenata. Do kraja marta tekuće godine pripremiće se novi Plan implementacije za period 2018. – 2020. i isti po izradi uputiti Općinskom vijeću na usvajanje;
- Godišnji plan rada organa uprave je urađen na osnovu planova rada službi koji su pripremljeni u skladu sa JURA kalendarom i JURA definisanim rokovima i pri izradi istih je primjenjen projektni pristup. Plan rada organa uprave usvojen od strane Općinskog vijeća u januaru 2018.

- Izvještaj o radu organa uprave urađen na osnovu izvještaja o radu Općinskih službi i od 2018. godine koristi se jedinstvena metodologija za izradu svih izvještaja i planova gdje će svi izvještaji odnosno planovi biti razmatrani u svajani u formi jednog zajedničkog dokumenta.
- u pogledu izgradnje mehanizama saradnje sa privatnim sektorom neophodno je dodatno unaprijediti komunikaciju kroz rad Privrednog savjeta i pojedinačnu saradnju sa svim privrednim subjektima. U prethodnom periodu pokazalo se da je anketni pristup izuzetno uspješan kanal komunikacije i odličan izvor podataka, te na sličnim metodima saradnje treba raditi i u narednom periodu. Formalno javno-privatno partnerstvo i dalje ne postoji najviše zbog neusaglašene zakonske regulative i nedostatka ostalih podzakonskih propisa.

U narednom planskom ciklusu posebnu pažnju je potrebno posvetiti:

- Realnom planiranju razvojnih projekata na bazi raspoloživih sredstava u općinskom budžetu, obimu pripremljenosti projektno – tehničke dokumentacije, stepenu obučenosti ljudskih kapaciteta i postojećih sporazuma i saradnje sa potencijalnim donatorima. S druge strane, općinski budžeti moraju biti komplementarni sa postojećim i važećim planovima implementacije.
- Planiranje i implementaciju svih projekata bazirati na partnerstvu sa vanjskim subjektima (privrednici, udruženja, MZ, JP i JU) iz dvojakog razloga – rasteretiti dijelom lokalnu upravu kako bi ostalo prostora za realizaciju ostalih razvojnih mjera, ali i kako bi vanjski partneri stekli neophodna znanja i iskustva za samostalnu pripremu i realizaciju projekata
- Dodatno profilirati i rasporediti poslove unutar JURA-e, kako bi ista bila maksimalno u funkciji planiranja i praćenja lokalnog razvoja, te istu rasteretiti određenih tekućih poslova na kojima se gubi dio vremena i sredstava koji bi se bolje usmjerili u razvojnom sektoru.
- Kao prioritet za realizaciju postaviti projekte usmjerene na povećanju stvaranja nove vrijednosti, te projektima koji su nastavak prethodno realiziranih inicijativa, odnosno projekti koji će rezultirati samoodrživošću nakon zvaničnog završetka implementacije.
- Planirati projekte za koje postoji znatan stepen vjerovatnoće za njihovu realizaciju, misleći prije svega na projekte koji se finansiraju od strane subjekata sa kojima postoji dugotrajna i uspješna međusobna saradnja.

## 5. ANEKSI

- Tabela pregled stanja realizacije projekata u 2017. godini



Tabelarni pregled stanja realizacije strateških projekata u 2017. godini

Veza sa strateškim i sektorskim ciljem i programom	Projekat /mjera	Status projekta (u toku, završen, prolongiran, otkazan, zaustavljen)	Izvori finansiranja		
			Budžet	Eksterni izvori	Ukupno
SC 1:O.C.1.2	Promocija investicijskih mogućnosti Sanskog Mosta	u toku	2.000,00	-	2.000,00
SC 1:O.C.1.2; O.C:2.1.	Podsticanje mladih nezaposlenih na osnivanje MSP kroz mentorstvo sa dijasporom i u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje	u toku	56.000,00	-	56.000,00
SC 2. OC 1.3. OC 3.7.	Uspostava sistema permanentne edukacije registriranih poljoprivrednih proizvođača	U toku	5.000,00	15.000,00	20.000,00
SC 2. OC 1.1.	Razvoj sektora proizvodnje i prerade ljekovitog i aromatičnog bilja	U toku	-	30.000,00	30.000,00
SC 2., OC 1.2	Usklađivanje poljoprivredne proizvodnje na području Općine u skladu sa odredbama Nitratne direktive ( 91/676/EEZ)	U toku	2.000,00		2.000,00
SC 2., OC 1.2.,	Izgradnja sistema navodnjavanja poljoprivrednih površina uz vodotok rijeka sane i Blihe	U toku	20.000,00-		20.000,00
SC 2.OC 1.2.OC 1.3.	Revizija postojećeg i izrada novog plana poticaja poljoprivredne proizvodnje	U toku	0	0	0
SC 2. OC 1.4.	Sajam obrta, turizma i poljoprivrede	U toku	2.000,00		2.000,00
SC 2, OC 1.4.	Rekonstrukcija i izgradnja turističko-zdravstvenog kompleksa „Banja Ilidža“ u svrhu održivog razvitka zdravstvenog turizma	Završen, proširen na dalje		1.540.000,00	1.540.000,00
SC 3, OC 2.2.	Uspostava geoinformacionog sistema u Organu uprave Sanski Most (GIS )	U toku	2000,00	37.000,00	39.000,00
SC 3, OC 2.2.	Edukacija NVO subjekata i predstavnika MZ u	U toku	5.000,00	15.000,00	20.000,00

	oblasti PCM-a				
SC 3, OC 2.2.	Podrška uspostavi i razvoju Foruma NVO	U toku	<b>10.000,00</b>		10.000,00
SC3, OC 2.3.	Unaprijeđenje kapaciteta MZ kroz vđenje e-uprave( matične i zemljišne knjige )	U toku	<b>33.000,00</b>		33.000,00
SC3, OC 2.3.	Adaptacija društvenog doma u svrhu unaprijeđenja kvaliteta javnih i kulturnih sadržaja	U toku	<b>38.000,00</b>	<b>116.000,00</b>	154.000,00
SC3, OC 2.3.	Rekonstrukcija sportsko-rekreacionog kompleksa DTV Partizan	završen	<b>37.000,00</b>	<b>10.000,00</b>	47.000,00
SC3, OC 2.3.	Manifestacija „Međunarodna sedmica mira“	U toku	<b>2.000,00</b>	<b>8.000,00</b>	10.000,00
SC 3, OC 2.1.	Stipendiranje studenata deficitarnih stručnih usmjerenja	Završen, proširen na dalje	<b>40.000,00</b>		40.000,00
SC 3, OC 2.2.	FENIX-ova akademija stručnog usavršavanja kadrova socijalno-zdravstvenog sektora	U toku		<b>20.000,00</b>	20.000,00
SC 1, OC 1.1.	Kreiranje programa stručne dokvalifikacije u sklopu poslovnih subjekata	U toku	<b>15.000,00</b>	<b>145.000,00</b>	160.000,00-
SC 3, OC 2.2.	Unaprijeđenje kvaliteta usluga Opće bolnice – nabavka CT i anesteziološkog aparata	U toku	<b>58.000,00</b>		58.000,00
SC 3, OC 2.2.	Podrška Centru za mentalno zdravlje u okviru Opće bolnice	U toku	<b>12.000,00</b>		12.000,00
SC 3, OC 2.2.	Izrada Plana i rješavanje problema pasa lualica	U toku	<b>7.000,00</b>	<b>20.000,00</b>	27.000,00
SC 3, OC 2.2.	Mladi za mlade-uspostavlja program razmjene i studijskih posjeta	U toku		<b>5.000,00</b>	5.000,00
SC 1, OC 1.1.	Formiranje putne trase u okviru poslovne zone „Šejkovača“ pripremni radovi na dionicama S-4, S-5, S-6, S-7, S-9 i S-10	U toku		<b>70.000,00</b>	70.000,00
SC 1 OC 1.1.	Izgradnja rasvjete u okviru poslovne zone „Šejkovača“ na dionicama S-1, S-2 i glavna prilazna dionica	U toku		<b>30.000,00</b>	30.000,00
SC 2, OC 3.3.	Rekonstrukcija lokalne putne mreže u Mjesnim zajednicama	U toku		<b>1.050.000,00</b>	1.050.000,00
SC 2, OC 2	Izrada Općinskog plana odbrane od poplava	U toku		<b>2.500,00</b>	2.500,00
SC 2, OC 2.,	Izrada projektno-tehničke dokumentacije vodozahvata izvorišta rijeke Dabar	U toku		<b>30.000,00</b>	30.000,00
SC 2, OC 2.,	Utopljanje obrazovnih i zdravstvenih ustanova	U toku		<b>95.000,00</b>	95.000,00
SC 2, OC 3.6.	Rekonstrukcija ulične rasvjete u užem gradskom	U toku	<b>10.000,00</b>	<b>10.000,00</b>	20.000,00

	jezgru I-III zona				
SC 2, OC 3.6., OC 2.2.	Utopljanje zgrade Općine	Završen, proširen na dalje		<b>55.000,00</b>	55.000
SC 2, OC 3.7.	Mjere zaštite od poplava – regulacija korita rijeka Sane i Blihe i Pilješke rijeke	U toku		<b>850.000,00</b>	850.000,00
SC2,OC 2	Nabavka i instalacije za monitoring u okviru Postrojenja za preradu pitke vode	U toku	<b>7.000,00</b>	<b>25.000,00</b>	32.000,00
SC3. OC 3	Unaprijeđenje društvene infrastrukture u MZ – rekonstrukcija domova kulture	U toku	<b>25.000,00</b>	<b>54.000,00</b>	79.000,00
SC3 OC3	Uspostava fonda za podršku projekta na bazi LOD metodologije	U toku	<b>70.000,00</b>	-	70.000,00
SC4 OC 4	Mapiranje i izrada baze podataka o raseljenom stanovništvu Sanskog Mosta	U toku	<b>1.000,00</b>	-	1.000,00
SC 2 OC 2	Uspostava sistema naplate parking usluga na području užeg gradskog jezgra	U toku	-	<b>46.000,00</b>	46.000,00
SC3 OC3	Zagovaranje kreiranja sistema strukovnog obraovanja u skladu sa realnim potrebama tržišta rada	U toku – nema financijskog ulaganja	-	-	-
SC2 OC 2	Deiniradnje poljoprivrednog zemljišta u podrujima sa potvrđenim povratkom	U toku	-	<b>40.000,00</b>	40.000,00